

VROUWENARBEID.

Toen Romulus en Remus den grond afbakenden, waar ze de stad Rome zouden stichten, deden ze dat, door met een ploeg een vore in het rond te trekken, en vóór den ploeg spanden ze een stier en een koe: den stier aan den buitenkant en de koe aan den binnenkant.

Die ouden hielden van symbolen; de man zou Rome vertegenwoordigen aan den buitenkant, in handel en krijg, de vrouw aan den binnenkant, in haar huis.

Dat was vanouds de arbeidsverdeeling, een verdeeling zóó algemeen, dat ge haar aantreft onder de meest verschillende volken. Bij de Eskimo's gaat de man in de kajak de eenzame zee op, om den zeehond te bemachtigen, en in de hut gebruikt de vrouw den zeehond als materiaal voor voedsel en kleeding. Bij de oude Germanen ging de man ter jacht en ten oorlog, terwijl de vrouw huis en akker behandelen. En precies hetzelfde vindt ge nog bij de Negerstammen van Midden-Afrika. Is het niet, omdat de natuur man en vrouw hun plaats heeft aangewezen bij de verdeeling van het werk, dat geschieden moet tot onderhoud van het leven?

Eerst in onze dagen heeft men bij de beschaafde volken theoretisch en praktisch de vraag behandeld, of die verdeeling wel de juiste was. En velen beweren, dat ook op het terrein van den arbeid de vrouw de gelijke van den man moet zijn. Kom op school, kom op kantoren, kom in fabrieken, tot in de munitiefabrieken toe, en ge treft er evenzeer vrouwen aan als mannen. Er zijn zelfs takken van bedrijf, die bijna uitsluitend in vrouwenhanden zijn. Zoo de telefoon, en vermoedelijk binnenkort de school. In Amerika en in Engeland zijn de meeste teachers vrouwen.

Tegelijk zijn er voor takken van arbeid, die vroeger voor uitsluitend vrouwelijk golden, langzamerhand bijna geen vrouwen meer te krijgen. Het aantal vrouwen, die zich aanbieden als dienstbode, wordt zóó klein, dat ik een mevrouw reeds het plan hoorde maken, in een klein huis te gaan wonen, uit de coöperatieve keuken te eten, de wasch aan de waschrichting te geven, en geen moeite meer te doen tot het verkrijgen van een dienstbode.

Zullen we ons verblijden over deze verandering in de denkwijze over vrouwenarbeid? Zullen we het prijzen als een der goede vruchten, die de uitvinding van de machine ons bracht?

Zeker is het, dat de machine aanleiding is tot het vraagstuk. In een groot gezin had men vroeger elke week wel een dag de naaister noodig; tegenwoordig kan de huismoeder het met haar machine alleen wel af. In nog vroeger tijd moest de vrouw des huizes spinnen en weven; tegenwoordig doen de machines dat voor haar. Niet lang geleden hadden alle boerendochters drukken arbeid met de bereiding van boter en kaas; nu geschiedt het in de zuivelfabrieken. Zoo zouden we kunnen doorgaan; de machine heeft veroorzaakt, dat er minder binnenarbeid is, en het was dus heel natuurlijk, dat de vlijtige handen buitenarbeid zochten.

Maar wie zoekt, loopt groot gevaar te dwalen. Dat is bij alle zoeken het geval, en ook de keuze van arbeid voor de vrouwen weet van vergissingen te spreken.

Men kan wel met een enkel woord zich er af maken en vertellen, dat vrouwen en meisjes in het huisgezin moeten werken. Maar zulk een woord wordt al spoedig overstemd door het feit, dat er niet meer voor allen arbeid is in het huisgezin. En we zullen niet willen, dat alle overcompleten nu maar zouden gaan zitten met de handen in den schoot.

Zeker, wie een groot huis bewoont en een groot gezin heeft, zal altijd wel blijven verlangen naar meer hulp. Maar er zijn in onze maatschappij ook tal van vrouwen, die het werk van haar gezin in zeer korten tijd verrichten. Er zijn gezinnen met zooveel dochters, dat men naar werk

moet zoeken. Een predikantsvrouw met vier volwassen dochters zei tegen me: „We loopen elkaar in den weg.” En dat, waar de wereld wacht op arbeid.

Het komt er maar op aan, dat wij in onzen nieuwen tijd zoeken naar de goede arbeidsverdeeling.

Dat de vrouw zich met den man voor de egge spant, is niet nieuw; te allen tijde heeft de vrouw bij den veldarbeid meegeholpen. Ze waren er vroeger vele, de vrouwen, die op den akker werkten, een deel van den dag, en haar kinderen gaven ze zoolang in de hoede van een oude buurvrouw. Men kan dat afkeuren en zeggen, dat de vrouw in haar huis behoort, maar men moet zich ook hier hoeden voor overdrijving. Ten slotte zou men de vrouw van den boerenarbeider willen verbieden, haar moestuin te wieden.

Ik geloof, dat wij hierin op twee dingen moeten letten: op wat de Schrift zegt en op wat de natuur, zegt. Het huis verzorgen, kinderen grootbrengen, dat noemt de Schrift in Oud- en Nieuw Testament den arbeid der vrouw. En dat een vrouw in het openbare leven optreedt, zooals Deborah deed, komt in de Schrift alleen voor als uitzondering, in tijden van achteruitgang. Maar de lijn van Romulus en Remus: de man aan den buiten- en de vrouw aan den binnenkant van het leven, dat is ook voortdurend de lijn van de Schrift. Ook volgens de Schrift zijn man en vrouw niet gelijk geschapen, hebben ze verschillende aanleg en verschillende vermogens.

Dat blijkt wel duidelijk hieruit, dat de ondervinding arbeidsvelden aanwijst, waarop de een minder geschikt is dan de ander. Er is in werkplaats en fabriek en kantoor veel werk, dat ontzettend eentonig is. Alle dagen maar weer op precies dezelfde plaats, precies denzelfden arbeid. En daartegen zijn op den duur mannen beter bestand dan vrouwen. Vele bejaarde onderwijzeressen kunnen haar werk niet meer doen met dezelfde opgewektheid als haar mannelijke collega's van denzelfden leeftijd. Er zijn veel meer kleermakers dan naaisters, die hun-eentonig werk zingende verrichten. Mannen hebben nu eenmaal meer de volharding van den plicht, terwijl vrouwen de volharding van de liefde hebben.

Waar dan nog bij komt, dat voor den meesten arbeid buitenshuis ondergeschiktheid noodzakelijk is. Er zijn maar enkelen, die hun eigen arbeid alleen doen. En nu is het een bekend feit, dat een man zich gemakkelijker schikt in het gareel der ondergeschiktheid dan de vrouw. De vrouw heeft meer zin voor onafhankelijkheid. Daarom begeert elke vrouw haar eigen huis te hebben, dat ze inricht naar eigen keus en waar ze werkt naar eigen wil.

Dat maakt het zoeken van arbeid buitenshuis voor vele vrouwen zoo moeilijk; haar zenuwgestel kan niet tegen de eentonigheid en haar karakter niet tegen de onderdanigheid. En juist door die twee eigenschappen is zij zoo bijzonder geschikt voor de taak van huismoeder. De huisvrouw regeert haar huis volgens het Bijbelsche woord, en de huisvrouw heeft veelsoortigen arbeid, die door zijn afwisseling haar zenuwgestel behoudt. En daarom is voor de vrouw, die haar werk buitenshuis moet zoeken, die arbeid het meest geschikt, die het meest op den arbeid van het huis gelijkt. Liever veldarbeid dus dan fabrieksarbeid; liever de school en het ziekenhuis dan het kantoor.

En wanneer we zulke dingen zeggen, dan zeggen we daarbij niets ten voordeele of ten nadeele van man en vrouw. De arbeid is verschillend, en de geslachten zijn verschillend. God heeft man en vrouw niet gelijk van geest geschapen. Maar daarbij is geen sprake van meer of minder. God heeft den eik anders geschapen dan het paard; wie van die twee is de mindere?

Verschil van aanleg en daarom verschil van werkkring en van plaats. Maar gelijke eer bij gelijke trouw. Zoo we dat altijd in het oog hielden, zou menig meisje zich een vrouwelijker werk kiezen dan ze nu doet.

A. L.

1871

